

BAZI ÖRNEKLERİYLE MERSİN EVLERİNDE AHŞAP TAVANLAR

Candan ÜLKÜ[°] - Tülây TANYOL^{°°}

Giriş

Anadolu Türk mimarisinde evler hakkında gerek mimarileri, gerekse iç ve dış süslemeleriyle ilgili olarak yapılan araştırmalar sonucunda plânları ve süslemeleriyle ender pek çok örnek ortaya çıkarılmıştır.

1995'te yazılan Mersin Evleri adlı kitapta, evler hakkında ayrıntılı bilgiler verilmekte ve bunun yanı sıra örnekleri verilen evlerde yer alan ahşap tavanlar üzerinde de durulmaktadır¹. Bu kitapta tanıtılan ve 2001 yılında Mersin'de yaptığımız araştırma sonucunda ulaştığımız örneklerle, Mersin evlerinde ahşap tavanlar bu makalede ele alınacaktır (Harita 1). Uygulanan teknikler, kullanılan malzeme vb. konuların yanı sıra, Türk evinin ahşap süslemesinde ağırlıklı bir yere sahip olan ahşap tavanların önemi de belirlenmeye çalışılacaktır. Ayrıca, ulaşılan sonuçlar bağlamında Kahraman'ın ortaya koyduğu ahşap tavanlarla ilgili tipolojiye² ne ölçüde uyduğu da gündeme getirilecektir.

Bugünkü kent merkezi 19.yüzyılın ikinci yarısında başta pamuk olmak üzere çeşitli ürünlerin dışsatımına dayalı bir ticaret merkezi olarak ortaya çıkar ve Tanzimat sonrası gelişmelerden faydalanarak, ufak birkaç haneli balıkçı köyünden, önemli bir

[°] Doç.Dr. Mersin Üniversitesi, Fen – Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü

^{°°} Sanat tarihçisi, MA

Bu konuya dikkatimizi çeken Sn. Prof. Dr. Filiz Yenişehirlioğlu'na evlerinde fotoğraf çekimi için izin veren eski İçel Emniyet Müdürü Sn. Haluk Pamuk ve eşine, aynı şekilde evindeki örnekleri incelememize izin veren Mustafa Hadra'ya ve bir örneği bize gösteren Ali Bilgin'e ve makalenin fotoğraf çekimleri için İhsan Bıçakcı'ya teşekkür ederiz.

¹ Yenişehirlioğlu, F. – Müderrisoğlu, F.- Alp, S. 1995., *Mersin Evleri*, (Giriş yazısı G. Renda) Ankara: Kültür Bakanlığı.

² Kahraman, B. 1997., *Geleneksel Türk Evi Odasında Ahşap İç Mimari Elemanlar*, MSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

liman kenti durumuna gelir. 19.yy.ın ikinci yarısında giderek yeni iş alanlarının açıldığı Mersin kozmopolit bir ticaret merkezi olur³.

19. yüzyıldaki gelişim/değişim/dönüşüm bölgenin kaderini değiştirerek, hızla büyüyen, yoğun göç alan, ekonomisi hızla geliştirerek zenginleşmesine yol açar.

1. Türk Evinde Ahşap Tavanlar

Kazmaoğlu ve Tanyeli'ye göre Türk evinde rastlanılan bazı özellikler dikkat çekicidir. Bunlardan birincisi “Mekânsal biçimlendirme açısından Türk evi'nin temel özelliği odayı ana birim olarak ele almasıdır. Türk evi'nde varılmak istenen amaç, odanın yönlendirme ve kullanımda en uygun biçimlenmeye kavuşturulmasıdır”⁴. İkincisi ise, odalar arasında işlevsel bir farklılık görülmemesidir.⁵ İşlevsel olarak fark görülmemesine karşın “... baş oda adı verilen odanın diğerlerinden biraz büyük ve itinalı bir süslemeye sahip olduğu” belirtilmelidir⁶.

Doğan Kuban, Türk evinde ahşap süslemenin önemini şöyle vurgulamaktadır:

“Döşemenin sadeliğine karşın tavanın süslemeli ve kimi yazarlara göre, simgesel bir niteliği vardır. Tavanın temelde odanın sekialtı ve sekiüstü şeklindeki bölünmesini yansıtmaktır. Böylece bir bölünme olmadığında tavan da bütünüyle

³ Mersin kent merkezi için genel kaynakça: Artan, G. 1997., “Bir Düş müydü O Mersin?”, *Mersin Deniz Ticareti-59* (Nisan 1997), Yıl:5.; Başgelen, N. 1998a., “Mersin'de Zaman”, *Albüm Dergisi-5*, (Haziran 1998), s.76-84.; Başgelen, N. 1998b., *Geçmiş Zamanda Mersin*, Kentbank, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yay.; Bozkurt, İ. 2001., *Salnamelerde Mersin*, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin.; Develi, H.Ş. 1998., *Akdeniz'de İnci Kent Mersin*, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mersin: Gözde Ofset.; Develi, H.Ş. 2001., *Dünden Bugüne Mersin* (1836-1990), 3. baskı, MTSO, Mersin: Gözde Ofset.; Dinceç, E. 1998., *XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında ve XX. Yüzyılın Başında Mersin'in Ekonomik Yapısı*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.; Kodallı, N. 1998., “Mersin'de Kültürel Hayat”, *Albüm Dergisi-5*, (Haziran 1998), 85.; Mutlu, F. 1941., “Mersin Şehri Nasıl ve Ne Zaman Kuruldu (İskeleler)”, *İçel* – 42 – 43, Mersin, 6. ; Rother, L. 1971., *Die Städte der Çukurova: Adana – Mersin – Tarsus, Tübingen.*; Yerel Tarih Grubu. 2001., *Dekovilin Peşisıra ... Uray'dan Çıktık Yola!* [Sergi Broşürü]; Toksöz, M. 2002., “19. Yüzyılda Bir Doğu Akdeniz Liman Kenti”, *19.yy.'da Mersin ve Akdeniz Dünyası – Kollokum*, Mersin, s. 15 – 20; Beyhan, B. – Uğuz S. 2002., “Modernizmin Damgasını Vurduğu Mersin: Bir Yorum”, *19.yy.'da Mersin ve Akdeniz Dünyası – Kollokum*, Mersin, s. 86 – 101.

⁴ Kazmaoğlu, M. – Tanyeli, U. 1979., “Anadolu Konut Mimarisinde Bölgesel Farklılıklar”, *Yapı* – 33 (1979 – 3), s. 31.

⁵ *Ay. mak.* s. 32.

⁶ *Ay. mak.* s. 32.

Bazı Örnekleriyle Mersin Evlerinde Ahşap Tavanlar

süslenmektedir. Genel olarak üç tür tavan bulunmaktadır: düz, yükseltilmiş ve kubbesel”.⁷

Bu bağlamda Mersin evleri ele alındığında ise, Renda şunları yazmaktadır: “... Mersin evlerinde bezemeli odalara pek ender rastlanılır, Polis evi ve Evrensel Ajans'ta görüldüğü gibi ahşap tavanları yoğun süslemeleri olanlar vardır. Atatürk Evi ise boyalı bezemenin yer aldığı tek yapıdır”.⁸

2. Mersin Evlerinden Ahşap Tavan Örnekleri

Örnek 1: Mustafa Hadra Evi Tavanı⁹ (Res. 1)

Adresi: Kiremithane Mahallesi, 4411. Sokak, No. 20.

Durumu: Sağlam

Uygulanan Teknikler: Oyma, şablondan kesme

Tanımı: Mustafa Hadra Evi'nin üst kat sofasında yer almaktadır. Kare çerçeve içinde, ışınsal bir kompozisyon ve köşelerde kalan kısımlarında ise, bitkisel motifler bulunur. Soyut bitkisel motif tekrarlanarak, ışınsal motifi oluştur. Işınsal motifin orta kısmında, bir çerçeve, küresel bir parça ve çiçekli bir süslemeden oluşan oyma bir göbek dikkati çeker. Köşelerde ise gene, simetrik bitkisel bezemeler görülmektedir.

Aynı evin üst katında, güneydoğuda yer alan odada yer alan ve tanıtılan örneğe benzeyen bir başka tavan daha bulunmaktadır.

Örnek 2: Tavan I¹⁰ (Res. 2)

Adresi: Kiremithane Mahallesi, 4411 Sokak No.22.

Durumu: Sağlam

Uygulanan Teknikler: Oyma, şablondan kesme, pasalı

Tanımı: Tavanın tam ortasında, dikdörtgen bir çerçeve içerisinde iç içe yerleştirilmiş ve merkeze doğru giderek küçülen, üstü dış sıralı, frizli sekizgen bir göbek bulunmaktadır. Çerçevenin köşelerinde, bitkisel motifler bulunmaktadır. Bu

⁷ Kuban, D. 1995., *Türk "Hayat"lı Evi*, İstanbul: Eren, s. 119.

⁸ Renda, G. 1995., “Giriş”, *Mersin Evleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı, s.nosuz.

⁹ Yenişehirlioğlu, F. – Müderrisoğlu, F.- Alp, S. 1995., *a.g.e.* s.50.

¹⁰ Ay.es., *a.g.e.* s.109.

merkezî kompozisyonun etrafında, pasalar¹¹ belirli aralıklarla yerleştirilmiştir. Tümü enli bir çerçeve ile sınırlanmaktadır. Hem merkezî kompozisyonun, hem pasalı kısmın, hem de enli çerçevenin etrafında benzer şekilde üzeri oyulmuş ince bir ahşap süsleme dikkati çeker.

Örnek 3: Evrensel Ajans¹² (Res. 3, 4).

Adresi: Camişerif Mahallesi, 5225 Sokak ile 5250 sokağın köşesinde

Durumu: Sağlam

Uygulanan Teknikler: Oyma, şablondan kesme, deliklendirme.

Tanımı: Üst kat sofada yer almaktadır. Ortadaki kare çerçeve içinde, yuvarlak ve ışınsal bir kompozisyon bulunur. Üst üste küçülerek gelecek şekilde yerleştirilmiş göbeğin tam ortasında, üç boyutlu kafasını boynundan itibaren geri çevirmiş bir kuş figürü yer alır. Kuş, elde biçimlendirilmiş ve ayrıca kanatların üstü de bezenmiştir. Işınsal olarak yerleştirilen daireler ise, merkeze doğru daralan, iç ve dış bükey olarak dalgalı bir biçimde kesilmiş, ince ahşap parçaların bir araya getirilmesiyle oluşmuştur.¹³ Ayrıca, bu parçaların üzeri deliklerle bezenmiştir. Merkezdeki karenin her iki yanında yer alan dikdörtgen alanlarda ise, aynı teknik oval bir madalyon biçimi oluşturmak için kullanılmıştır. Burada, ikinci ara kısım deliksiz, ortadaki birim eliptik bir top biçimde yapılmıştır. Her üç alanın ana kompozisyon dışında köşelerde kalan kısımlarında ise, aynı şematik bitkisel motifler tornada ince ahşap parçalar üzerinden kesilip çıkarılarak bu alanlara yerleştirilmiştir. Her üç alan da, testere dişi biçiminde ince bir çerçeve ile sınırlandırılmıştır. Tüm tavan eteğinde dolaşan kuşak ise, köşelerde göbektekilere benzer biçimde ahşap rozetlerle bezenmiştir.

Örnek 4: Tavan II (Res. 5).

Adresi: Camişerif Mahallesi 5221. Sokak No.4.

Durumu: Sağlam

Uygulanan Teknikler: Oyma, şablondan kesme

¹¹Hasol, D. 1993., “Pasa”, *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, (genişletilmiş 5. baskı), İstanbul:YEM, s. 350: “pasa: yüzleri aynı düzeyde olacak şekilde bitişen iki gerecin veya ögenin arasındaki çizgiyi örten profilli ya da düz çıta”. Ayrıca bkz. Sözen, M. – Tanyeli, U. 1986., *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul:Remzi, s. 187: “pasa: aynı düzeyde bitişen iki ahşap veya metal yüzeyin arasında oluşan çizgiyi gizleyen metal veya ahşaptan yapılmış çıta ya da çubuk.

¹² Yenişehirlioğlu, F. – Müderrisoğlu, F.- Alp, S. 1995., *a.g.e.* s.90 - 97.

¹³ Bu tür “fıfır merkezli ışınsal kolları olan dairevi göbek” olarak da tanıtılmaktadır: Karpuz, H. 1992., “Karaman’da Eski Türk Evleri”, *Türk Halk Kültürü Araştırmaları – 1992*, Ankara: Kültür Bakanlığı, s. 70.

Bazı Örnekleriyle Mersin Evlerinde Ahşap Tavanlar

Tanımı: Üst kat, güneybatıdaki odada yer almaktadır. Ortadaki kare çerçeve içinde, ışınsal bir kompozisyon ve köşelerde kalan kısımlarında ise, bitkisel motifler bulunur. Soyut bitkisel motif tekrarlanarak, ışınsal motifi oluşturur. Işınsal motifi orta kısmında, bir çerçeve, bombeli bir parça ve çiçekli bir süslemeden oluşan oyma bir göbek dikkati çeker. Köşelerde ise gene, simetrik bitkisel bezemeler görülmektedir.

Benzer bir örnek, Mustafa Hadra Evi'nin (örnek 1) tavanında da bulunduğundan, aynı ustanın elinden çıkmış olabileceğini ileri sürebiliriz.

Örnek 5: Gülnar Oteli¹⁴ Tavan (Res. 6, 7)

Adresi: Camișerif Mahallesi 5222. Sokak No. 6

Durumu: Sağlam

Uygulanan Teknikler: Oyma

Tanımı: Üst kat sofanın tavanı üç eşit dörtgen alana bölünmüştür. Oluşturulan bu alanlarda çerçeve çubuklarıyla oluşturulan geometrik düzenlemeler dikkat çekmektedir. Ortadaki alanda, eşkenar dörtgen çerçeve içerisinde, yine eşkenar dörtgen oluşturmuş bir motif bulunmaktadır. Birbiri içerisinde çıkmış, dışardan oluşan ve kozalağa benzeyen bir göbek yer alır. Göbeğin etrafında, ışınsal biçimde dışarıya doğru açılan bir bezeme; bunun çevresinde de, kuş tüyüne benzeyen ve birbiri ardına tekrarlayan motifler bulunmaktadır. Kozalak biçimli göbek haricinde tümü tek bir parçadan oyulmuştur. Ortadaki bu alanın iki yanında yer alan alanlar birbirinin benzeri olarak oluşturulmuştur. Gene geometrik bir çerçeve içinde yerleştirilen göbek dikkati çekmektedir. Merkezde altı yapraklı bir düzenleme, etrafını kuşatan bir çemberin etrafında yer alan altı adet yarı daire ve bütün bunları kuşatan yuvarlak yapraklarla oluşturulan çerçeve göbeği oluşturmaktadır.

Örnek 6: Aksa Ambalaj (Res. 8).

Adresi: Camișerif Mahallesi 5222. Sokak No.6.

Durumu: Sağlam.

Uygulanan Teknikler: Kesme

Tanımı: Giriş katındaki sofada yer almaktadır. Göbekte ışınsal bir kompozisyon bulunmaktadır. Uçları sivri bir biçimde kesilmiş, ince ahşap parçaların bir araya getirilmesiyle oluşmuştur. Bu yan yana getirilmiş tahta parçalarıyla oluşturulmuş düzenlemenin tam ortasında, sivri dişleri olan bir çark dikkati çekmektedir. Bu çarkın üzerinde de, metal parçalar görülmektedir. Büyük olasılıkla, bu metal parçalarla göbek,

¹⁴ Bugün Devlet Resim ve Heykel Müzesi olarak kullanılmaktadır.

tavana tutturulmuştur. Bu göbeğin etrafında ise, minik konsollardan oluşan iki sıralı bir düzenleme yapılmıştır.

Örnek 7: Kızılay (Res. 9, 10).

Adresi: Camişerif Mah. 5222. Sokak No. 8

Durumu: Sağlam

Uygulanan Teknikler: Kesme

Tanımı: Giriş katında, güneybatıdaki odanın tavanı, uçları sivri bir biçimde kesilmiş, ince ahşap parçaların bir araya getirilmesiyle oluşmuştur. Bu yan yana getirilmiş tahta parçalarıyla oluşturulmuş düzenlemenin tam ortasında, sivri dişleri olan bir çark dikkati çekmektedir. Bu çarkın üzerinde de, metal parçalar görülmektedir. Büyük olasılıkla, bu metal parçalarla göbek, tavana tutturulmuştur.

Aynı binada yer alan başka bir tavan giriş katındaki sofada yer almaktadır (Res. 9). Bu iki tavana benzer bir örnek, Aksa Ambalaj'ın (örnek 6) tavanında da bulunduğundan, aynı ustanın elinden çıkmış olabileceğini ileri sürebiliriz.

Örnek 8: Emniyet Müdürü Lojmanı¹⁵ Tavanı (Res. 11, 12)

Adresi: Kültür Mahallesi, Atatürk Caddesi No.58

Durumu: Sağlam

Uygulanan Teknikler: Kesme

Tanımı: Tavanın tam ortasında, sekizgen bir çerçeve içerisinde, iç içe yerleştirilmiş ve merkeze doğru giderek küçülen yuvarlak bir göbek bulunmaktadır. Sekizgen çerçevenin etrafında bitkisel motifler yer almaktadır. İç içe geçmiş dairelerin dışta kalanı bitkisel motifle çevrelenmiş ve içte yer alan ise, ahşap pasaların ışınal şekilde yerleştirilmesiyle oluşturulmuştur. Kompozisyonun merkezinde yer alan üçgen şekilli çıkıntılarının tam ortasında ise dilimli bir sarkaç bulunmaktadır.

3. Değerlendirme ve Sonuç

Mersin'deki örnekler, Doğan Kuban'ın belirlediği tavan türleri arasında “yükseltilmiş” olarak belirlenen gruba girmektedir.¹⁶

¹⁵ Bu yapı, “Polis Evi” olarak tanıtılır: Yenişehirlioğlu, F. – Müderrisoğlu, F.- Alp, S. 1995., *Mersin Evleri*, (Giriş yazısı G. Renda) Ankara: Kültür Bakanlığı, s. 74 – 79.

Bazı Örnekleriyle Mersin Evlerinde Ahşap Tavanlar

Tavanlarda bulunan yoğun süsleme programında uygulanan teknikler çeşitlilik göstermektedir: Oyma, şablondan kesme, deliklendirme ve pasalı¹⁷ tekniklerinin kullanıldığı tavan yüzeylerinde genellikle ahşap kirişlerin yan yana dizilmesiyle zeminin oluşturulduğu görülmektedir (Şema I). Emniyet Müdürü Lojmanı olarak kullanılan binada, bundan farklı olarak, tavanı oluşturan ahşap kirişlerin üzerinde boydan boya dalga şekli verilmiş pasaların çakıldığı dikkati çekmektedir (Res. 12). Gülnar Oteli olarak bilinen yapıda ise, ahşap kirişlerin ortada büyük bir kare, kenarlarda onu destekleyen üçgenler oluşturacak şekilde yerleştirildiği izlenmektedir (Res. 6, 7).

Kullanılan elemanlar ise göbek, şablondan kesilmiş motifler ve pasalardan ibarettir (Şema II).

Tavan göbekleri, motifleriyle çeşitlilik göstermektedir. Desenler, yuvarlak yassı göbekler ve merkezden sarkan ahşap topuzlardan oluşmaktadır. Bu üç boyutlu biçimler, bitkisel kıvrımlı dallardan oluşturulmuş izlenimi vermektedir. Gülnar Oteli'nde olduğu gibi iki ucu sivri, eşkenar dörtgen biçiminde de çeşitlenebilmektedir (Res. 6, 7). Ahşap tavan yüzeyinden zemine doğru sarkan bu göbekler, genellikle bitkisel motiflerle bezenmiştir. Göbeği olmayan düzenlemelerle de karşılarız: Kızılay Binası (Res. 9, 10) ve Aksa Ambalaj (Res. 8).

Kullanılan malzeme açısından baktığımızda, Mersin ve civarının ormanlarla kaplı olduğu bilinmektedir¹⁸, dolayısıyla ahşap tavanların yapılması için gerekli malzeme bu yörede bol olarak bulunmaktadır. Adana Vilâyet Salnamelerine göre, 19. yüzyılda, Mersin kazasında yaşayan halkın bir bölümü ormanlardan kesilen ağaçlarla kereste ticareti yapmaktaydılar.¹⁹ Keresteler el bıçkısı ve su hızarı vasıtasıyla kesilmekte olup hayvanlarla²⁰ ya da nehirlerle taşınyordu.²¹

¹⁶ Bu grup şöyle tanımlanmaktadır: “Yükseltilmiş tavan ... çatı kemeri şeklinde içbükey bir profil olarak duvarlardan başlar ve yatay bir orta alan ile biter. Barok kökenli içbükey profil onsekizinci yüzyılda ortaya çıkmıştır. Taşraya başkentten ithal edilerek daha çok ondokuzuncu yüzyılda, özellikle zengin evlerinde kullanılmıştır”: Kuban, D. 1995., a.g.e. s. 119.

¹⁷ Hasol, 1993., s. 350 “pasalı: bitişme çizgileri pasa ile kapatılmış olan; pasalı tavan: yan yana çakılan kaplama tahtaları ile bunların bitişme çizgilerini örten pasalarla yapılan tavan.” ; Sözen – Tanyeli 1986., s. 187 “pasalı: bitişme çizgileri pasalarla kapatılmış ahşap konstrüksiyonu niteler. örneğin: pasalı tavan”.

¹⁸ “Bölgede genel olarak pımal meşesi, mersin, sandal, sakız, defne, çam ve harnup ağaçları vardı. Ortalama 2000 m. yükseklikten itibaren de çeşitli türde çam, ladin, katran, ardın ve köknar ağaçlarından oluşan ormanlar yer almaktaydı”: Bozkurt 2001, s.98. Karşılaştırma için Dingeeç, E. 1998., XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında ve XX. Yüzyılın Başında Mersin'in Ekonomik Yapısı, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir s. 9 – 10.

¹⁹ AVS, 1296: 150: Bozkurt 2001, s.99.

²⁰ AVS, 1308: 150: Bozkurt 2001, s.99.

Kahraman'ın ortaya koyduğu ahşap tavanlarla ilgili tipolojiye²² ne ölçüde uyduğuna baktığımızda: Tavanların uygulanma teknikleri açısından *en basit*, tavanların dekoratif süsleme teknikleri açısından *düz ahşap kaplama* ve teknik ve uygulama açılarından ise *düz tahtalardan oluşturulduğu halde, çıtalarla bölünerek desenlendirilen nakışlı ve sade tavanlar* kategorilerinde değerlendirilebileceği görüşündeyim.

Mersin'deki tavan örneklerinin Avanos evlerinin tavanlarıyla benzer özellikler taşıdığı ve aynı şekilde göbek ve tavan yüzeyi olarak iki bölümden oluştuğu görülmektedir.²³ Esmer'in Avanos evlerinin tavanları ile ilgili yazdıkları dikkatimizi çekmektedir. Avanos evlerinin tavanlarının genellikle düz ve ahşap kaplamalı olduğu, üzerlerine çıtalar çakıldığı, ortaya da ahşap bir göbek yerleştirildiği dikkati çekmektedir.²⁴ Bu teknikler ve kullanılan elemanlar Körükçüler Konağı²⁵ tavanı (Res. 13), Doktor Hacı Nuri Bey Konağı²⁶ tavanı (Res. 14), Mustafa (Bekir) Erdil Evi²⁷ tavanı (Res. 15) ve Halis Balta Evi²⁸ (Res. 16) tavanlarında çeşitlilik göstermektedir. Ahşap işçilik bu evlerde de genellikle sadedir ve süsleme özellikler Mersin evlerinde olduğu gibi tavan göbeklerinde toplanmıştır.²⁹

Farklı uygulama ve süsleme teknikleri ile Türk evlerinin ahşap süslemesinin en önemli öğelerinden biri tavanlardır. 19. yüzyıl konut mimarisinin özgün örneklerini barındıran Mersin'de, konutların korunması ile sorunlar Türkiye'deki diğer kentlerle benzerlikler göstermektedir. Dolayısıyla, ahşap tavanlar da evlerle birlikte tehdit altındadır. Öncelikle örneklerin saptanması, belgelenmesi ve korunmaları için neler yapılması gerektiği uzmanların çabalarını beklemektedir.

²¹ AVS, 1294: 150: Bozkurt 2001, s.99.

²² Kahraman, B. 1997., *Geleneksel Türk Evi Odasında Ahşap İç Mimari Elemanlar*, MSÜ Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

²³ Karşılaştırma için bkz: Esmer, M. A. 1992., *Avanos'un Eski Türk Evleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı.

²⁴ *Ay. es.*, s. 32, 44.

²⁵ *Ay. es.*, s.48, 133 – 138, Res. 30f.

²⁶ *Ay. es.*, s.44, 78 – 87, Res. 30, 30a-e.

²⁷ *Ay. es.*, s. 67 – 73, Res. 51.

²⁸ *Ay. es.*, s. 97 – 104, Res. 71.

²⁹ *Ay. es.*, s. 44.

Bazı Örnekleriyle Mersin Evlerinde Ahşap Tavanlar

Kısaltma ve Kaynakça

- Artan 1997 Artan, G. “Bir Düş müydü O Mersin?”, *Mersin Deniz Ticareti-59* (Nisan 1997), Yıl:5.
- Ayata 1999 Ayata, S. 1999., “Mersin’de Sanayileşme ve Ekonomik Gelişme”, *İçel Sanayisini Geliştirme Sempozyumu*, Mersin.
- Başgelen 1998a Başgelen, N. “Mersin’de Zaman”, *Album Dergisi-5*, (Haziran 1998), s.76-84.
- Başgelen 1998b Başgelen, N. *Geçmiş Zamanda Mersin*, Kentbank, İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yay.
- Bektaş 1996 Bektaş, C. *Türk Evi*, İstanbul: YKY.
- Beyhan-Uğuz2002 Beyhan, B. – Uğuz S. 2002., “Modernizmin Damgasını Vurduğu Mersin: Bir Yorum”, *19.yy. ’da Mersin ve Akdeniz Dünyası – Kollokyum*, Mersin, s. 86 – 101.
- Bozkurt 2001 Bozkurt, İ. *Salnamelerde Mersin*, MeÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin.
- Çetiner, vd. 1992 Çetiner, A. vd. 1992., *Mersin Kentsel Sit Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı Açıklama Raporu*, İstanbul.
- Develi 1998 Develi, H.Ş. *Akdeniz’de İnci Kent Mersin*, Mersin Büyükşehir Belediyesi, Mersin: Gözde Ofset.
- Develi 2001 Develi, H.Ş. *Dünden Bugüne Mersin* (1836-1990), 3. Baskı, MTSO, Mersin: Gözde Ofset.
- Dingeç 1998 Dingiş, E. *XIX. Yüzyılın İkinci Yarısında ve XX. Yüzyılın Başında Mersin’in Ekonomik Yapısı*, AÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Eriç 1979 Eriç, M. “Geleneksel Türk Mimarisinde Malzeme Seçimi ve Kullanımı”, *Yapı – 33* (1979 –3), s. 42 – 45.
- Esmer 1992 Esmer, M. A. *Avanos’un Eski Türk Evleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Hasol 1993 Hasol, D. 1993., “Pasa”, *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü*, (Genişletilmiş 5. Baskı), İstanbul:Yem, s. 350
- Kahraman 1997 Kahraman, B. *Geleneksel Türk Evi Odasında Ahşap İç Mimari Elemanlar*, MSÜ. Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

- Karpuz 1992 Karpuz, H. “Karaman’da Eski Türk Evleri”, *Türk Halk Kültürü Araştırmaları – 1992*, Ankara: Kültür Bakanlığı, s. 55 - 78.
- Karpuz 1998 Karpuz, H. “Yalvaç’ta Sivil Mimarlık Örnekleri”, *I. Uluslararası Pisidia Antiocheia Sempozyumu Bildiriler Kitabı*, İzmit, s.213 – 232.
- Karpuz 2001 Karpuz, H. “Konya ve Karaman Evlerinin Koruma Sorunları”, *Taç Vakfı’nın 25. Yılı / Anı Kitabı – Türkiye’de Risk Altındaki Doğal Ve Kültürel Miras*, s.265 – 273.
- Kazmaoğlu – Tanyeli 1979 Kazmaoğlu, M. – Tanyeli, U. “Anadolu Konut Mimarisinde Bölgesel Farklılıklar”, *Yapı – 33*, (1979 –3), s. 29 – 41.
- Kodallı 1998 Kodallı, N. “Mersin’de Kültürel Hayat”, *Albüm Dergisi-5*, (Haziran 1998), s.85.
- Kokal 2001 Kokal, Ö. “Anadolu Tavan Süsleri”, *AD (Art Decor) – 101* (Ağustos – 2001), s. 114 – 117.
- Kuban 1995 Kuban, D. *Türk “Hayat”lı Evi*, İstanbul: Eren.
- Küçükerman 1988 Küçükerman, Ö. *Kendi Mekânın Arayışı İçinde Türk Evi*, İstanbul: TTOK.
- Mutlu 1941 Mutlu, F. “Mersin Şehri Nasıl ve Ne Zaman Kuruldu (İskeleler)”, *İçel – 42 - 43*, Mersin, s. 6.
- Oğuz 1992 Oğuz, B. *XVII., XVIII. ve XIX. Yüzyıl Ankara Evleri Tavan Süslemelerinden Bazı Örnekler*, GÜ. Sosyal Bilimler Enstitüsü – Basılmamış Master Tezi.
- Renda 1995 Renda, G. “Giriş” *Mersin Evleri*, Ankara: Kültür Bakanlığı.
- Rother 1971 Rother, L. *Die Städte Der Çukurova*. Adana – Mersin – Tarsus, Tübingen.
- Sözen – Tanyeli 1986 Sözen, M. – Tanyeli, U. 1986., *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul:Remzi, s. 187

Bazı Örnekleriyle Mersin Evlerinde Ahşap Tavanlar

Toksöz 2002

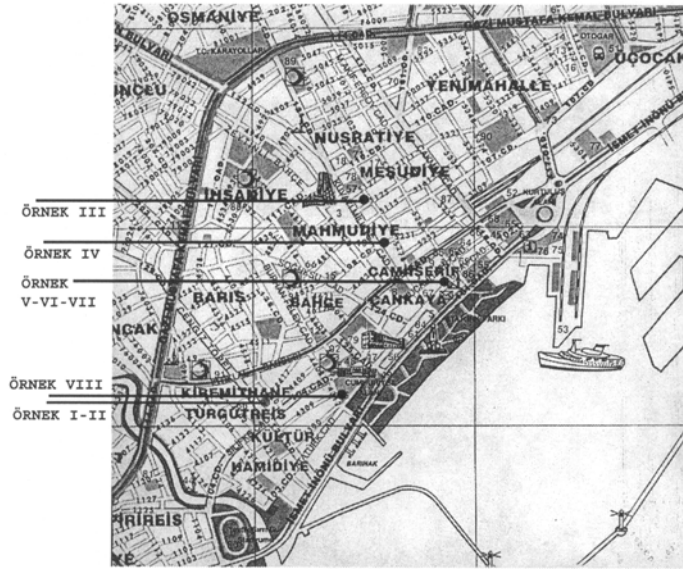
Toksöz, M. 2002., “19. Yüzyılda Bir Doğu Akdeniz Liman Kenti”, *19.yy.'da Mersin ve Akdeniz Dünyası – Kollokum*, Mersin, s. 15 – 20.

Yenişehirlioğlu -
Müdürrisoğlu – Alp 1995.

Yenişehirlioğlu, F. – Müdürrisoğlu, F.- Alp,
S. Mersin Evleri, Ankara: Kültür Bakanlığı.

Yerel Tarih
Grubu 2001

Yerel Tarih Grubu. “*Dekovilin Peşisıra ... Uray'dan Çıktık Yola!*”. [Sergi Broşürü].

Harita 1

Resimlerin Listesi

Harita 1			
Res. 1	Örnek 1	Hadra Evi	
Res. 2	Örnek 2	Tavan I	Yenişehirlioğlu, vd. 1995, s. 109, Res. 84.
Res. 3	Örnek 3	Evrensel Ajans	Yenişehirlioğlu, vd. 1995, s. 91, Res. 70.
Res. 4	Örnek 3	Evrensel Ajans	Yenişehirlioğlu, vd. 1995, s. 93, Res. 72.
Res. 5	Örnek 4	Tavan II	
Res. 6	Örnek 5	Gülнар Oteli	
Res. 7	Örnek 5	Gülнар Oteli	
Res. 8	Örnek 6	Aksa Ambalaj	
Res. 9	Örnek 7	Kızılay	
Res. 10	Örnek 7	Kızılay	
Res. 11	Örnek 8	Emniyet Müdürü Lojmanı	
Res. 12	Örnek 8	Emniyet Müdürü Lojmanı	

Karşılaştırma:

Avanos Evlerinden :

Res. 13	Körükçüler Konağı Tavanı	Esmer, M. A. 1992., s. 48, Res. 30f.
Res. 14	Doktor Hacı Nuri Bey Konağı	Esmer, 1992., s. 47, Res. 30d.
Res. 15	Mustafa (Bekir) Erdil Evi	Esmer, 1992., s. 72, Res. 51.
Res. 16	Halis Balta Evi	Esmer, M. A. 1992., s. 102, Res. 71.

Bazı Örnekleriyle Mersin Evlerinde Ahşap Tavanlar

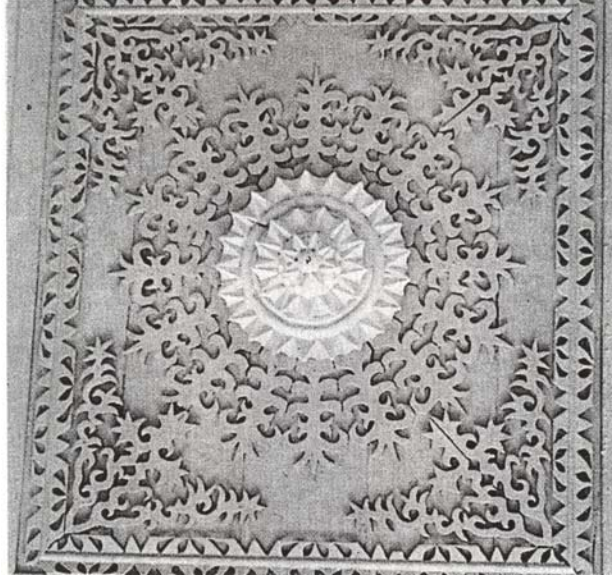
Şema I: Teknikler

	Oyma	Şablondan Kesme	Deliklen-dirme	Paslı
Örnek 1: M.Hadra Evi	+	+		
Örnek 2: Tavan I	+	+		+
Örnek 3: Evrensel Ajans	+	+	+	
Örnek 4: Tavan II	+	+		
Örnek 5: Gülнар Oteli -1	+			
Örnek 5: Gülнар Oteli -2 / 3	+			
Örnek 6: Aksa Ambalaj		+		
Örnek 7: Kızılay		+		
Örnek 8: Emniyet Müdürü Lojmanı		+		+

Şema II: Elemanlar

	Göbek	Şablondan Kesme	Paslı
Örnek 1: M.Hadra Evi	+	+	
Örnek 2: Tavan I	+	+	+
Örnek 3: Evrensel Ajans	+	+	
Örnek 4: Tavan II	+	+	
Örnek 5: Gülner Oteli –1	+		
Örnek 5: Gülner Oteli –2 / 3	+		
Örnek 6: Aksa Ambalaj		+	
Örnek 7: Kızılay		+	
Örnek 8: Emniyet Müdürü Lojmanı		+	+

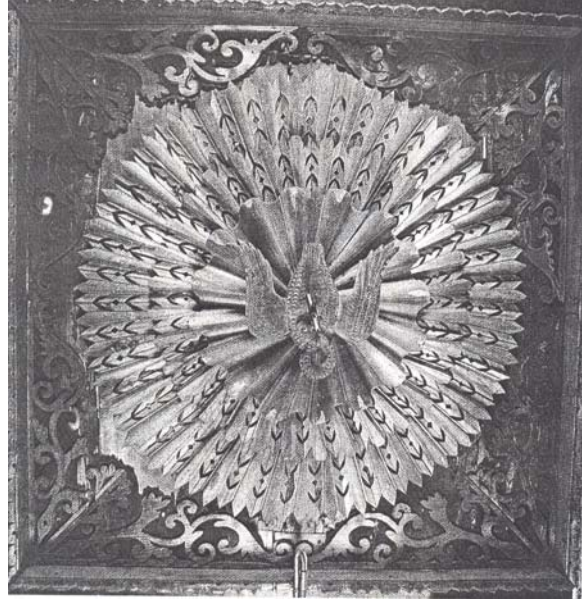
Bazı Örnekleriyle Mersin Evlerinde Ahşap Tavanlar

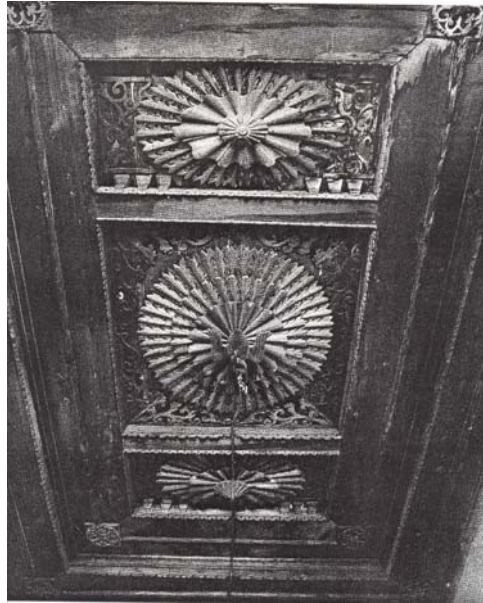
Res. 1- Hadra Evi.

Res. 2- Tavan I.

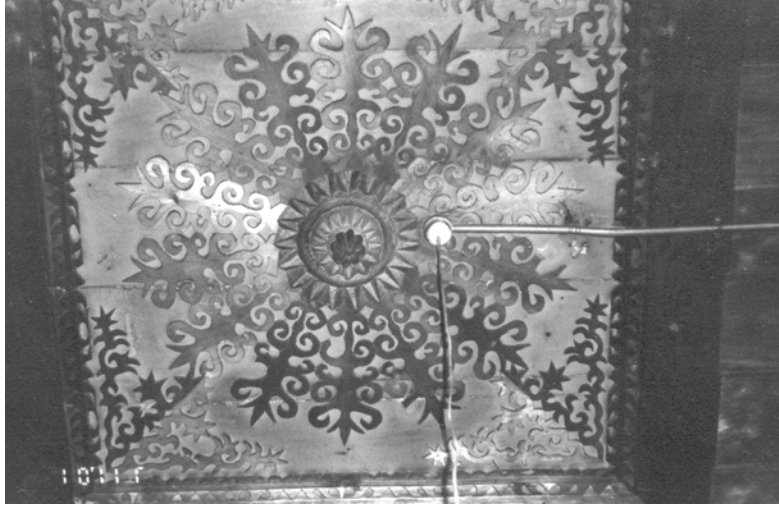

Res. 3- Evrensel Ajans.

Res. 4- Evrensel Ajans

Bazı Örnekleriyle Mersin Evlerinde Ahşap Tavanlar

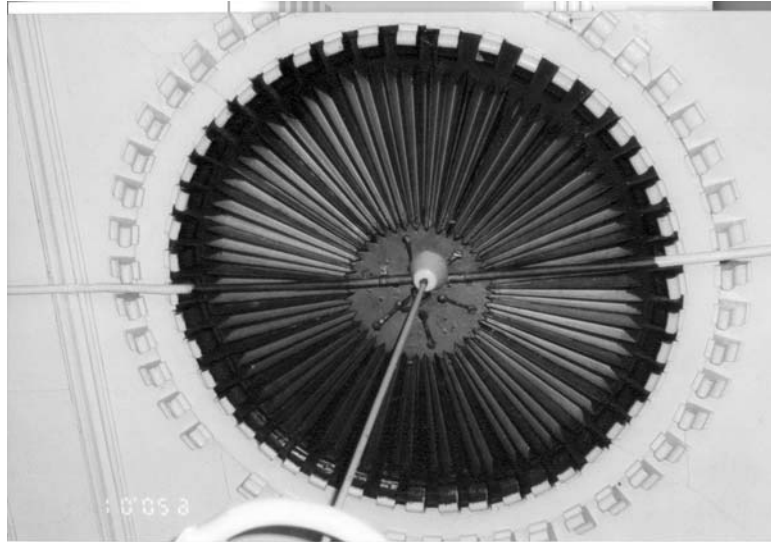

Res. 5- 5221 Sok. Ciğer Lokantası tavanı.

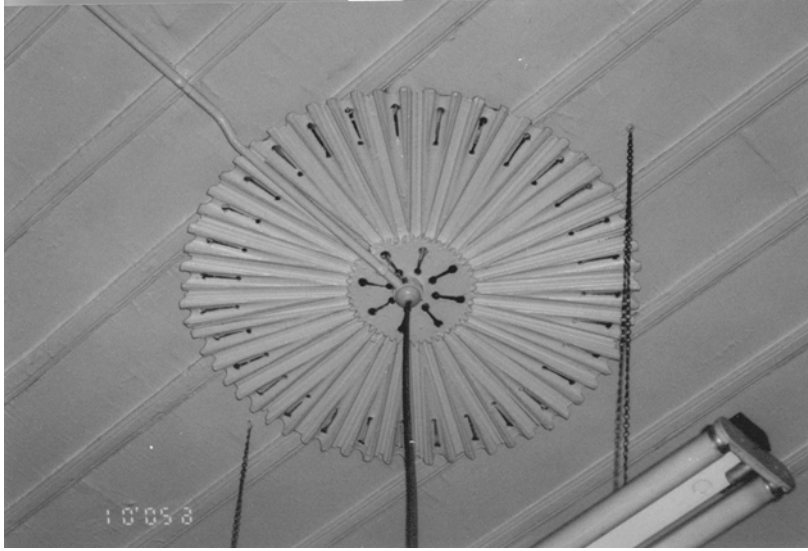
Res. 6- Gülnar Oteli

Res. 7- Gülnar Oteli.

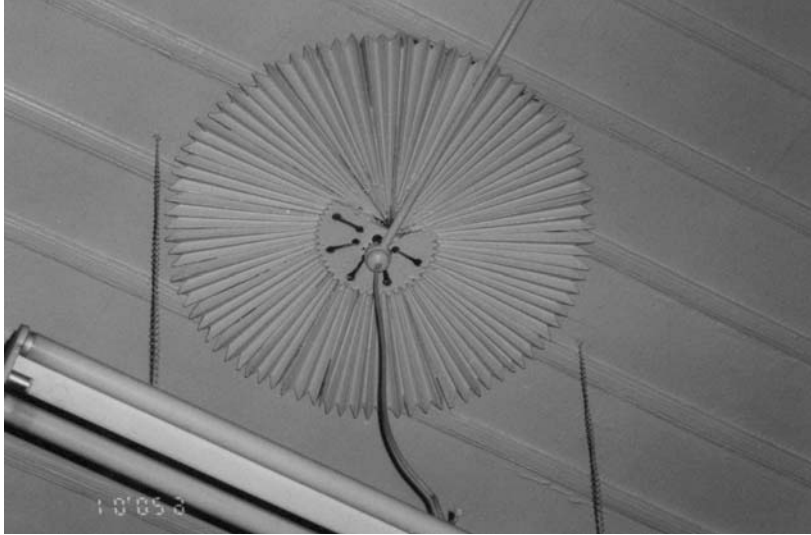

Res. 8- 5222 Sok. No: 6 Aksa ambalaj tavanı, detay

Bazı Örnekleriyle Mersin Evlerinde Ahşap Tavanlar

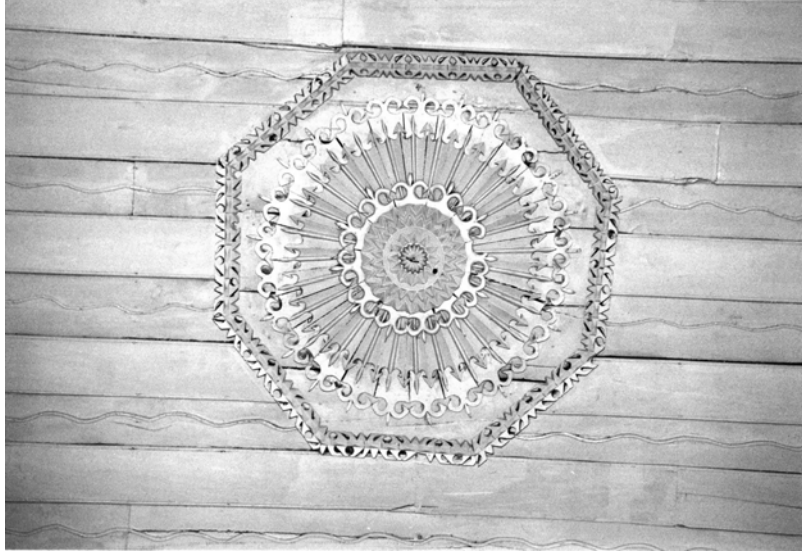

Res. 9- Kızılay binası, ahşap tavan detayı

Res. 10- Kızılay binası, ahşap tavan detayı.

Candan Ülkü – Tülay Akyol

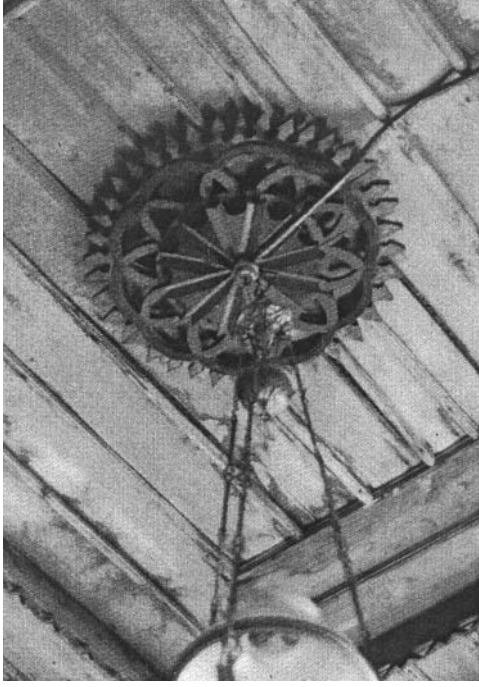

Res. 11- Emniyet Müdürlüğü Lojmanı.

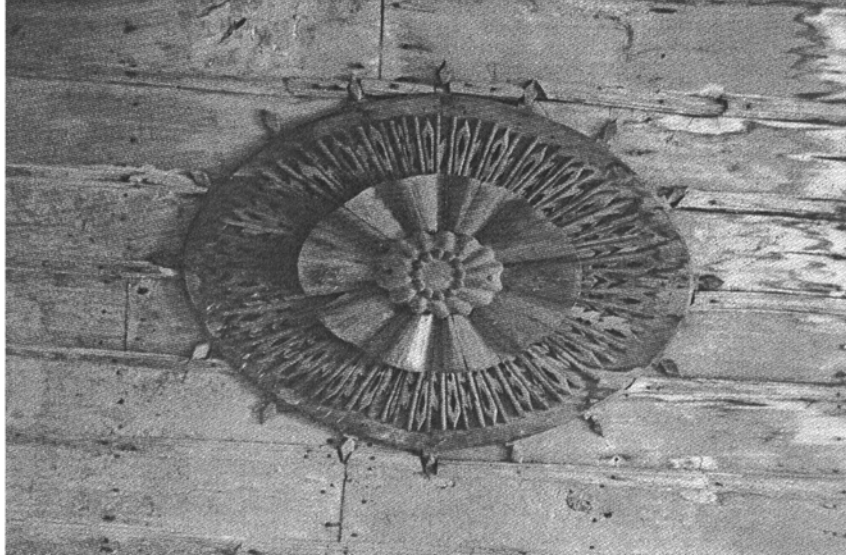

Res. 12- Emniyet
Müdürlüğü Lojmanı.

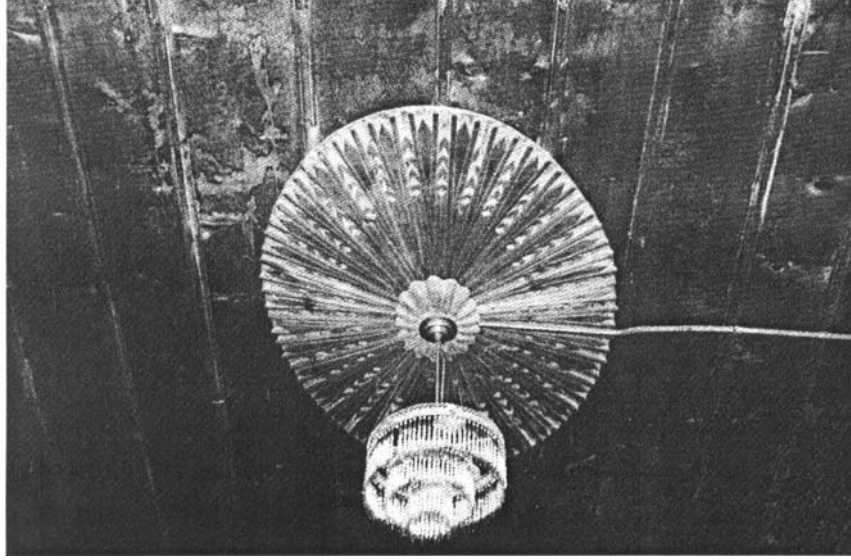
Bazı Örnekleriyle Mersin Evlerinde Ahşap Tavanlar

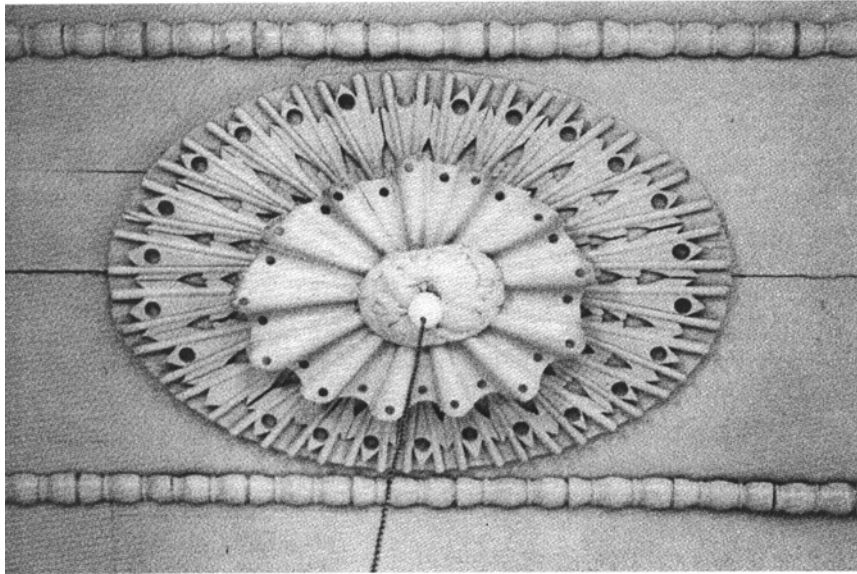
Res. 13-Körükçüler Konağı
tavanı.

Res. 14- Doktor Hacı Nuri Bey Konağı.

Res. 15- Mustafa (Bekir) Erdil Evi.

Res. 16- Halis Balta Evi.